

Milyen szakmát válasszak?

**Szakiskolai szakmaválasztást támogató
tájékoztató füzet**

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

Budapest, 2009. november

Milyen szakmát válasszak? - 2009

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
szakiskolai szakmaválasztást támogató
tájékoztató füzet

A tájékoztató füzetben közölt adatok, eredmények részben az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Szakiskola – 2009” kutatási programból származnak, amely a szakiskolai végzősök iránti várható kereslet és kínálat összevetését végezte el, a „Szakiskolai férőhelyek meghatározása – 2009, a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k) részére” kutatási program keretében.

A kutatás a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács Támogatásával az FKA-KT 65/2008 sz. támogatási szerződés keretében valósult meg.

Az elemzést írták:
Fazekas Mihály, Tóth István János, Makó Ágnes

Kutatásvezető:
Tóth István János

Lektorok:
Dr. Szilágyi János, Köpeczi Bócz Attila

Felelős kiadó:
Dunai Péter

Nyomdai előkészítés:
Perjési Grafikai Stúdió Kft.
<http://www.reklam.perjesi.hu/>

MKIK
1055 Budapest, Kossuth Lajos utca 6-8.
Tel: 474-51-20
Fax: 474-51-23
e-mail: mkik@mkik.hu
Internet: <http://www.mkik.hu/>

Tartalom

1.	A tájékoztató füzet célja	5
	Kitekintő: Magyar Munkaerőpiaci Prognózis online lekérdező rendszer.....	5
	Kitekintő: Egy lehetséges segítség – az ePálya	6
2.	Szakmák, iskolák, szakmák iránti kereslet és elhelyezkedési esélyek	7
	Kitekintő: Kérdőíves vizsgálat a pályakezdők szakmával kapcsolatos véleményéről és elhelyezkedési esélyeiről	8
3.	A szakiskolát végzettek képzéssel kapcsolatos véleménye	9
	Kitekintő: A START-kártyával történő foglalkoztatás.....	12
4.	Milyen készségeket hiányolnak a munkaadók?.....	13
	Kitekintő: GVI Online Adatbázisok lekérdező rendszeréről.....	13
5.	Tanulni érdemes!.....	15
	Kitekintő: A Szakma Kiváló Tanulója Verseny	16
6.	A tanult szakmában való elhelyezkedés esélye	17
	Kitekintő: Az ISZIIIR on-line szakképzési információs rendszerről.....	18
	Kitekintő: A tanulószerveződéses munkavállalók kompetenciáival való elégedettség	19
7.	Melyek a legkeresettebb szakmák?.....	20
8.	Milyen bérekre számíthatnak a szakképzett pályakezdők?.....	21
9.	Mekkorák a bérek régiók szerint?	22
10.	Milyen béreket kínálnak a cégek a hiányszakmákban?.....	23
11.	Tanulószerveződés – segítség a foglalkoztatáshoz.....	25

Ábrák, táblák jegyzéke

3.1. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, hogy a szakiskola megfelelően felkészít-e az életre; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz	9
3.2. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, szakiskola olyan tudást ad-e, ami hasznos a munkahelyén; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz	10
3.3. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, a szakiskolai tanároktól sokat tanult-e; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz	11
4.1. ábra: A versenyszféra vállalatainak átlagos véleménye a pályakezdő szakmunkások tudásáról, 1-től 5-ig terjedő skála, 1=egyáltalán nem elégedett, 5=nagyon elégedett	14
5.1. ábra: Munkaerő-piaci érvényesülés a szakiskolában való végzést követő 9. hónapban	15
5.2. ábra: Munkaerő-piaci érvényesülés a szakiskolában való végzést követő 9. hónapban és az általános iskolai, szakiskolai tanulmányi eredmények kapcsolata	16
6.1. ábra: A szakiskolában való végzést követő 9 hónapban a tanult szakmájukban elhelyezkedő tanulók aránya a teljes végzett évfolyamhoz képest	17
7.1. táblázat: Leginkább és legkevésbé keresett 15 szakma, vállalati szándékok	20
8.1. ábra: Pályakezdő szakmunkások átlagos nettó havi bére, országos átlag, szakmacsoportonként	21
9.1. ábra: A foglalkozásban lévők havi nettó keresete, országos átlag, régióként (Forrás: KSH)	22
10.1. táblázat: A hiányszakmákban keresett munkavállalók várható bére, minimum, maximum, átlag	23
11.1. ábra: Tanulószerződéssel foglalkoztatott szakiskolai tanulók tanévenkénti száma, 2000-2010	25

1. A tájékoztató füzet célja

E tájékoztató füzet elsősorban azoknak szól, akik általános iskolai tanulmányaik végéhez közeledve szakiskolai továbbtanuláson gondolkodnak, vagy már szakiskolai tanulók és a szakmaválasztás nehéz döntése előtt állnak.

Az általános iskola után a szakképző iskola, majd ezt követően a tanulni kívánt szakma megválasztása nagyon fontos döntés, amely alapvetően befolyásolhatja a szakmát végzettek elhelyezkedési vagy továbbtanulási esélyeit.

Természetesen a szakma megszerzésével nem zárul, nem zárulhat le a tanulás folyamata, amely később végigkíséri a szakképzettek pályafutását. De az első szakma megszerzése adhat egy olyan lökést ehhez, amelynek hatása akár a munkafeltételekben, akár a fizetésekben később is érezhető lesz. Többek között ezért igényel körültekintő döntést annak megválaszolása, hogy milyen szakmát válasszunk az általános iskola elvégzése után, milyen készségek megszerzésére törekedünk a szakiskola elvégzése alatt.

Kitekintő: Magyar Munkaerőpiaci Prognózis online lekérdező rendszer

A Magyar Munkaerőpiaci Prognózis (MMPP) a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és az MKIK GVI közös, országos munkaerőpiaci adatfelvételének online adatbázisa, amelyben a felhasználó interaktív módon állíthat össze statisztikai kimutatásokat. Az MMPP-ben olyan vállalati adatfelvételek adatai érhetők el, amelyek többek között magyarországi cégek várható munkaerő keresletéről, a keresett szakmák területi megoszlásáról és e szakmákban a kínált bérekről adnak információkat.

Az MMPP célja, hogy a munkavállalóknak, munkát keresőknek, a munkaadóknak és képzést végző szervezeteknek hasznos információval szolgáljon a munkaerőpiac várható tendenciáiról. Az adatbázis az álláskeresés, pályaeorientáció, munkaerő gazdálkodással kapcsolatos döntések, valamint a képzési programok megtervezéséhez kíván segítséget adni azért, hogy a várható munkaerő kereslettel és foglalkoztatással kapcsolatos vállalati vélemények és várakozások összesített adatait teszik on-line módon hozzáférhetővé.

Az MMPP rendszer regisztrációt követően hozzáférhető az alábbi linken: <http://www.mmp.hu/>

Az egyes szakmákban nemcsak a munkaadók által kínált bérek, az elhelyezkedési lehetőségek – beleértve más, rokon szakmákban való elhelyezkedést is – különbözőek, de eltérőek lehetnek az egyes szakmák rövid- és hosszú távú fejlődési perspektívái is, a gazdaság egészének fejlődése, illetve az egyes szakmák tartalmának átalakulása miatt.

Az alábbi füzettel az a célunk, hogy a lehető legérthetőbb szerkezetben bemutassuk azokat a rendelkezésre álló információkat, amelyek a szakmacsoport, vagy a szakma kiválasztásának alapját jelenthetik. Ezek az információk két nagy csoportba sorolhatók: egyrészt a szakképzés minőségére, a diákok véleményére vonatkozó adatok; másrészt a szakiskolai végzést követő munkaerő-piaci lehetőségeket, elsősorban a várható béreket és a munkába állás esélyét bemutató információk. Mi is ennek a két alapvető csoportnak a mentén szerkesztettük meg e füzetet.

Az alábbi táblázatok és ábrák annyiban jelentenek újdonságot a már elérhető adatbázisokhoz képest, hogy ebben a füzetben egy helyen található meg azok az információk, amelyek sok pályaválasztás előtt álló fiatalt izgatnak. Továbbá több olyan adatsort is bemutatunk, amelyek eddig csak egy szűkebb, alapvetően kutatói csoport számára voltak elérhetőek.

Kitekintő: Egy lehetséges segítség – az ePálya

Az ePálya honlap célja, hogy a pályaválasztás illetve a pályamódosítás előtt álló fiataloknak és felnőtteknek segítséget nyújtson abban, hogy a munkaerőpiacról elegendő és gyorsan hozzáférhető információval rendelkezhessenek, a pályaválasztást segítő információkat egy helyen tudják elérni. A fejlesztés először a három kelet-magyarországi régióban, kísérleti projektként, Phare támogatásból valósult meg. 2004 őszén a Foglalkoztatási Hivatal a már ismert ePálya honlap országos bevezetése és továbbfejlesztése mellett döntött, amely a régiós adatbázisok országos adatokkal történő feltöltését is jelentette.

A honlapon a régiók iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzéseire, oktatási intézményeire és felnőttképző szervezeteire vonatkozó információk is megtalálhatók. Lehetőség van pályaválasztással, át- és továbbképzéssel kapcsolatos kérdések feltevésére, a honlap lehetőséget nyújt új, korszerű tanácsadási formák alkalmazására, például chat-en keresztül történő tanácsadásra is.

Az ePálya hozzáférhető az alábbi címen: <http://www.epalya.hu/>

2. Szakmák, iskolák, szakmák iránti kereslet és elhelyezkedési esélyek

A pályát választó nemcsak szakmát, hanem iskolát is választ. Az előbbi fontosságát nem is kell talán hangsúlyozni, de az utóbbi is rendkívül fontos, mert nem mindegy, hogy milyen szakképző iskolában tanuljuk az általunk választott szakmát. Ha az iskolai oktatás minősége, az iskola technikai felszereltsége jó, akkor ennek segítségével a végzés után a szakképzett könnyebben tudunk elhelyezkedni, könnyebben tudunk megfelelni a munkahely követelményeinek és könnyebben is tudunk váltani, tudásukat megújítani.

Az iskola kiválasztására vonatkozó döntés azért is fontos, mert a tapasztalatok szerint már a munkáltatók is figyelembe veszik az iskolák közötti esetleges színvonalbeli különbségeket akkor, amikor válogatnak a jelentkezők között. Tükröződhet ez a kínált kezdő bérekben is – azaz a munkáltatók kezdik „beárazni” az iskolák közötti különbségeket. Egyre inkább számít az, hogy milyen szakképző iskolában, milyen gyakorlati képzés mellett történik a szakma elsajátítása.

A szakma kiválasztásakor nemcsak azt kell figyelembe venni, hogy mit szeretnénk tanulni, melyik szakma állhat hozzánk legközelebb, hanem azt is, hogy a tanulni kívánt szakmával hogyan tudunk majd boldogulni, a végzés után milyen nehéz, vagy könnyű lesz ezzel a szakmával elhelyezkedni, milyen állásba lehet kerülni, mennyit lehet keresni, illetve milyen továbbtanulási utak nyílnak meg előttünk.

Ezek a tényezők jelentősen eltérnek egymástól az ország különböző pontjain. Lehet egy szakma az ország egyik felében olyan, amellyel könnyen el lehet helyezkedni és kielégítően keresni, míg másutt meg egyáltalán nem keresnek e szakmában végzeteket, illetve csak viszonylag alacsonyabb bért hajlandók a munkaadók fizetni.

A vállalkozások megkérdezésén alapuló adatfelvételek egyik fontos tanulsága az, hogy nem lehet az ország egészére vonatkoztatva „hiányszakmákról” beszélni. Egy szakma iránti kereslet bizonyos régiókban, térségekben hiányt jelez, míg máshol a túlkínálat a jellemző.

Másrészt a szakmaválasztás óhatatlanul az adott területen és adott szakmában való elhelyezkedési esélyek közötti választást is jelenti. Többé-kevésbé becsülhető, hogy az ország egy adott területén, egy bizonyos szakmában milyen elhelyezkedési valószínűségekkel kell számolni most, vagy egy-két év múlva.

Utoljára kell szót ejtenünk az egyik legfontosabb dologról, amely gyakran háttérbe szorul a szakmaválasztás kapcsán. A szaktudás megújításának képességéről van szó. Nem csupán a munkaerőpiac mai elvárásainak kell tudni megfelelni, hanem azoknak a kihívásoknak is, amelyeket az új technológiák, új munkamódszerek és a szakmák változó követelményei támasztanak. A tudás megújítási képessége elsősorban és alapvetően határozza meg közép- és hosszútávon elhelyezkedési esélyeinket.

Kitekintő: Kérdőíves vizsgálat a pályakezdők szakmával kapcsolatos véleményéről és elhelyezkedési esélyeiről

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében 2009 tavaszán zajlott le az a kérdőíves adatfelvétel, amely 3576 szakképzett fiatal szakmával kapcsolatos véleményének és munkaerő-piaci helyzetének feltárására irányult. A megkérdezett pályakezdők mindegyike azokban a szakmákban tanult, amelyeket Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok 2008. évi döntéseikben kiemelten támogatottnak sorolt be. (Ezek listáját lásd <http://www.iszir.hu/rfkbkiadvany/> 27-29. oldal)

A szakképzettek mintáját úgy alakítottuk ki, hogy a mintavételt elvégzett fiatalokra korlátoztuk, ezen csoporton belül pedig szinte teljes körű adatfelvételt bonyolítottak le a kérdezőbiztosok. A kutatás a pályakezdő szakmunkások munkaerő-piaci helyzetét, elhelyezkedési lehetőségeit, valamint szakmájukról, munkájukról alkotott véleményüket térképezte fel. A kutatás a 2008 júliusában szakiskolai vagy szakközépiskolai végzettséget – tehát szakmát – szerzett fiatalok munkaerő-piaci pályájának kezdetét vette görcső alá, azt vizsgálva, hogy a szakiskola elvégzése óta eltelt 8 hónap alatt a végzettek be tudtak-e, illetve be akartak-e lépni a munkaerőpiacra.

A kutatás során mód nyílt a szakiskolai előmenetel és az elhelyezkedési esélyek, valamint a továbbtanulás választása közötti összefüggések vizsgálatára, valamint arra, hogy az egyes szakmacsoportban végzettek milyen kereseti lehetőségekkel tudtak munkát találni szakmájukban.

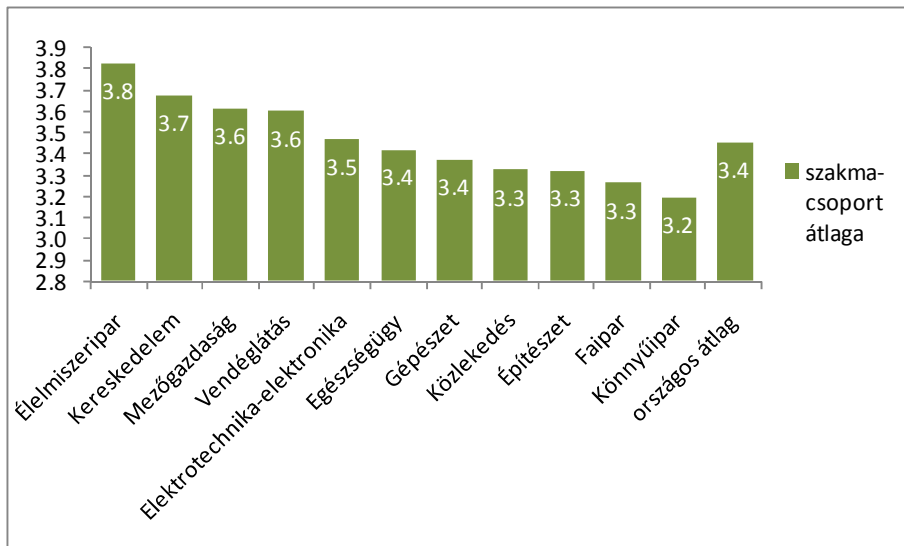
Az adatfelvétel eredményei hozzáférhetők az alábbi címen: <http://www.ola.gvi.hu/>

3. A szakiskolát végzettek képzéssel kapcsolatos véleménye

A felmérés során megkérdezett, szakiskolát végzett pályakezdők általában elégedettek voltak szakiskolai tanulmányaikkal.

Sokan egyetértettek azzal az állítással, hogy a szakiskola megfelelően felkészít az életre, így az összes megkérdezett átlagos pontszáma a közepesnél valamivel jobb (3,4 pont) volt. Leggyakrabban az élelmiszeripar, valamint a kereskedelem-marketing és üzleti adminisztráció szakmacsoport területén szakképesítést szerzett tanulók jelezték, hogy véleményük szerint a szakiskola megfelelően felkészítette őket az életre (átlagok: 3,8, illetve 3,7 pont). A legrosszabb átlagos véleményt a könnyűipar szakmacsoportban végzett pályakezdők fogalmazták meg (átlag: 3,2 pont).

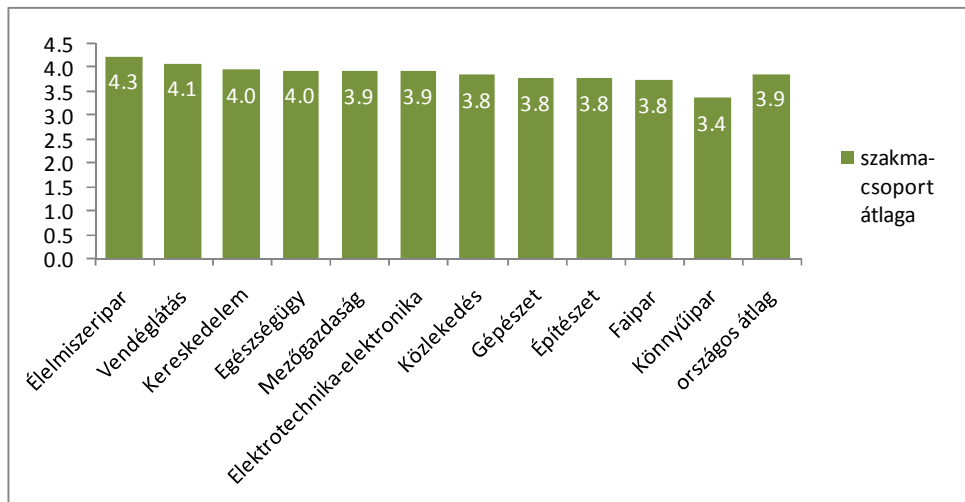
3.1. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, hogy a szakiskola megfelelően felkészít-e az életre; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz

A megkérdezettek tapasztalata általában azt mutatja, hogy a szakiskolában elsajátított tudást később jól lehet hasznosítani a munkahelyen. Erre mutat az, hogy egy kivételtől eltekintve a vélemények 3,8-4,3 között szóródnak, az összes megkérdezett átlagos pontszáma pedig 3,9 pont volt.

A legmagasabb átlagos pontszámot az élelmiszeripar (4,3) és a vendéglátás-idegenforgalom (4,1) szakmacsoportokba tartozó szakmát megszerzett tanulóknál kapjuk. A legtöbb szakmacsoport átlaga megközelíti a 4 pontot. A legkevésbé elégedett csoport, a könnyűipari szakmát tanulók voltak, akiknek körében 3,4 pontos átlagot figyelhetünk meg.

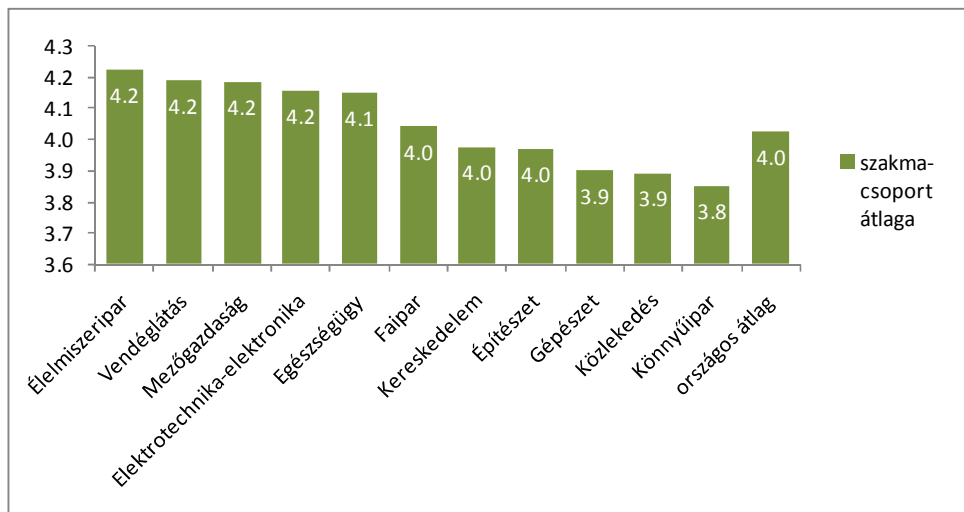
3.2. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, szakiskola olyan tudást ad-e, ami hasznos a munkahelyén; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz

A szakiskolai tanárokkal való elégedettség a megkérdezett fiatalok körében nagyon magasnak mondható: az összes válaszadó átlagos véleményét tükröző pontszám 4,0.

Leggyakrabban az élelmiszeripar, a vendéglátás-idegenforgalom, a mezőgazdaság, valamint az elektrotechnika-elektronika területén szakmát szerzett fiatalok jelezték, hogy szakiskolai tanáraiktól sokat tanultak (az átlag 4,2 pont volt). A legkevesbé jó átlagos véleményt a könnyűipari területen szakképesítést szerzett tanulók fogalmazták meg (átlag: 3,8 pont).

3.3. ábra: Frissen végzett szakiskolások véleménye arról, a szakiskolai tanároktól sokat tanult-e; 1-től 5-ig terjedő skála, a magasabb szám pozitívabb véleményt tükröz

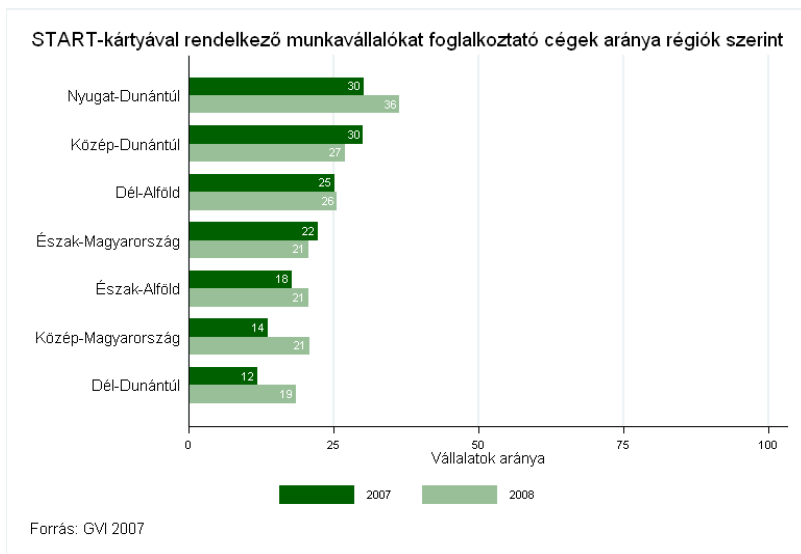
Kitekintő: A START-kártyával történő foglalkoztatás

2008 őszén negyedik alkalommal került sor a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézetének (MKIK GVI) közös kutatására, ami a versenyszektor rövid távú gazdasági és munkaerő-piaci kilátásait méri fel. A kutatás kis-, közepes- és nagyvállalatokat egyaránt tartalmazó és az egész versenyszektort lefedő, 7000-8000 vállalatot tartalmazó mintán alapul, melynek köszönhetően ez a vizsgálat a legkiterjedtebb a magyarországi munkaerőpiacra és konjunktúrára vonatkozó vállalati adatfelvételek között.

A cégméret és a START-kártyás munkavállalók alkalmazása között egyértelmű összefüggés látszik: a nagyobb vállalatok között jóval gyakoribb a START-kártyával rendelkező munkavállalók foglalkoztatása. Ez részben azzal magyarázható, hogy a nagyvállalatok körében a pályakezdőket alkalmazók aránya is nagyobb, és ez a különbség tükröződik a START-kártya elterjedtségében is.

Területi bontásban az látható, hogy 2006 és 2007 között a legtöbb régióban nőtt azon vállalatok aránya, amelyek alkalmaznak START-kártyával rendelkező munkavállalókat. A kedvezményt igénybe vevő cégek aránya a Nyugat- és Közép-Dunántúlon, valamint a Dél-Alföldön a legmagasabb, és a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb. Érdekes, hogy a friss diplomásokat legnagyobb valószínűséggel foglalkoztató Közép-Magyarországi vállalatok körében kevésbé elterjedt a START-kártya használata.

START-kártyával rendelkező munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya földrajzi régió szerint

4. Milyen készségeket hiányolnak a munkaadók?

A magyarországi munkáltatóknak, a vállalkozások vezetőinek világos és egyértelmű elvárásaik vannak arra vonatkozóan, hogy szakképzett pályakezdők milyen készségekkel és képességekkel kell, hogy rendelkezzenek. Nem csak a szaktantárgyakat kell elsajátítanunk ahhoz, hogy jól és számunkra megfelelő bérekért tudjunk elhelyezkedni. Ehhez több más kívánalomnak is meg kell felelnünk.

Az önálló munkavégzés képességét nagyon fontosnak tartják a munkáltatók: azt, hogy a szakképzett meg tudja önállóan is oldani a munka során adódó feladatokat. Ezzel elégedettek leginkább mind az érettségivel, mind az érettségivel nem rendelkező pályakezdők szakképzettek körében, bár hozzá kell ehhez tenni, hogy az ehhez kapcsolódó osztályzatok (3,7 és 3,3) arra utalnak, hogy e téren is van mit fejlődni a szakmát tanulóknak.

A legkevésbé elégedettek a munkáltatók az idegennyelv-tudással, különösen az érettségivel nem rendelkező szakiskolások esetében (2,2-es átlag). Hasonlóan alacsony értékeket láthatunk a gazdasági ismeretek és a szervezési és vezetési képességek területén is (3,2-es és 2,5-2,7-es átlagok).

Kitekintő: GVI Online Adatbázisok lekérdező rendszeréről

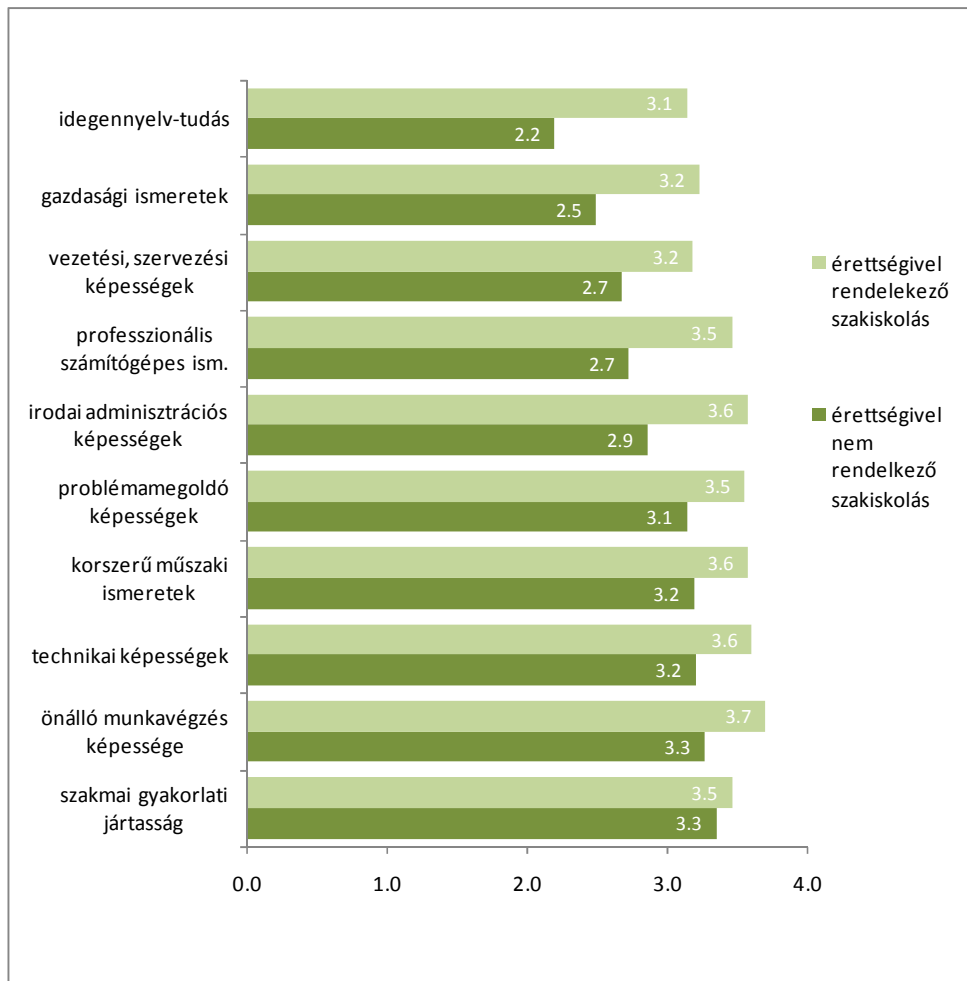

Az MKIK GVI által fejlesztett Online Adatbázisok (OLA) ingyenesen elérhető on-line rendszer, amely hasznos információkkal szolgál a gazdasági és társadalmi folyamatok iránt érdeklődőknek azzal, hogy a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi az MKIK GVI adatfelvételeit. Működésének alapelvei a nyitottság és az egyszerű kezelhetőség.

Az OLA rendszerben jelenleg hozzáférhetőek a GVI Konjunktúra (1998-2008), KKV körkép (2005-2008), Vállalkozások pályakezdőkkel kapcsolatos elégedettsége (2006-2008) és Diplomás pályakezdők foglalkoztatása (2007-2008) és Diplomás pályakezdők bérezése (2008) című kutatások.

Az OLA rendszer minden érdeklődő számára hozzáférhető az alábbi címen: <http://ola.gvi.hu/>

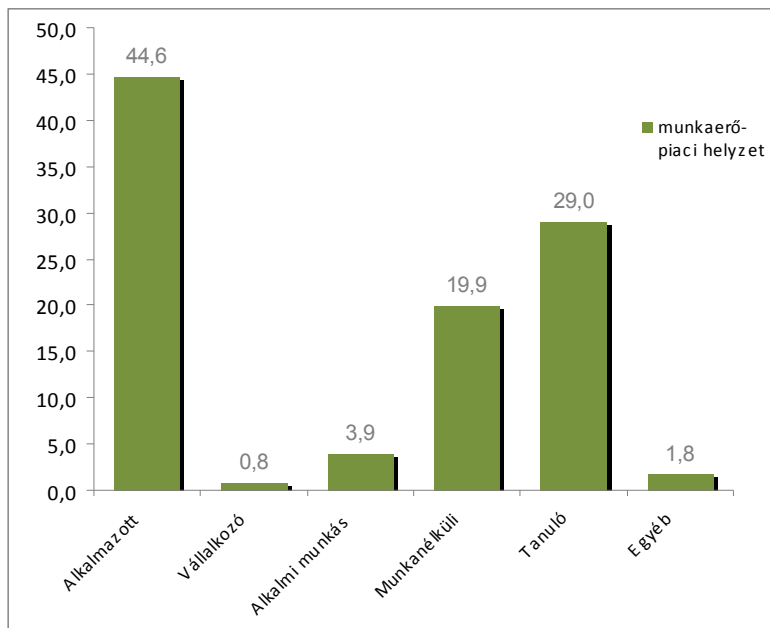
4.1. ábra: A versenyszféra vállalatainak átlagos véleménye a pályakezdő szakmunkások tudásáról, 1-től 5-ig terjedő skála, 1=egyáltalán nem elégedett, 5=nagyon elégedett

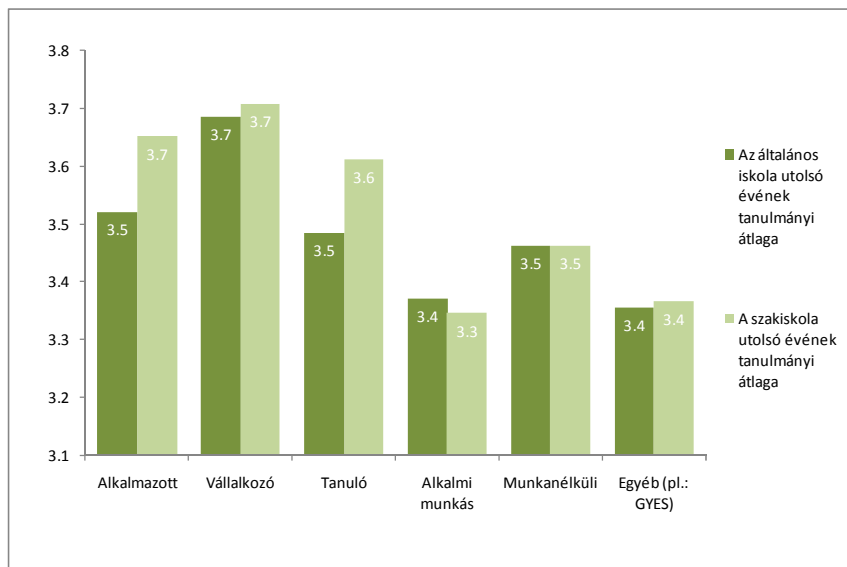
5. Tanulni érdemes!

A szakiskolát végzett pályakezdők 46%-a dolgozott a végzés után alkalmazottként, vagy vállalkozóként. Közel 20%-uk munkanélküli és 4%-uk alkalmi munkát vállal. Közel egyharmaduk a továbbképzést, vagy a továbbtanulást választották. Az elhelyezkedési esélyek, illetve a vállalkozás indítása, vagy a továbbtanulás ténye szorosan összefügg az általános iskolai és a szakiskolai tanulmányi eredményekkel. Az elhelyezkedni tudók, a vállalkozók, vagy a továbbtanulók rendre jobb tanulmányi eredményeket értek el a szakiskolákban, mint akik munkanélküliek lettek, vagy alkalmi munkákból tartják fenn magukat.

5.1. ábra: Munkaerő-piaci érvényesülés a szakiskolában való végzést követő 9. hónapban

5.2. ábra: Munkaerő-piaci érvényesülés a szakiskolában való végzést követő 9. hónapban és az általános iskolai, szakiskolai tanulmányi eredmények kapcsolata

Kitekintő: A Szakma Kiváló Tanulója Verseny

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szervezésében 2008 óta kerül sor a Szakma Kiváló Tanulója Verseny (SZKTV) országos döntőjére a „Szakma Sztár Fesztivál” keretében, az MKIK által gondozott szakmákban a nappali tagozaton végzős tanulók számára.

A versenyek célkitűzése kiemelten a „fizikai szakmák” társadalmi presztízsének és vonzerejének növelése a szakmunkás pályamodell bemutatása és népszerűsítése révén.

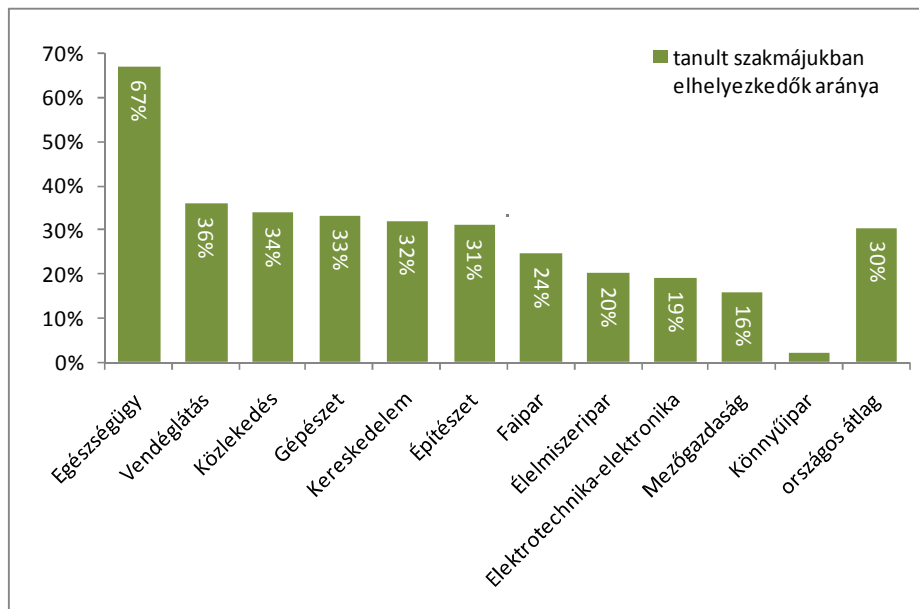
A több napos versenyen több ezer tanuló méri össze szakmai tudását. A versenyen sikeresen szereplő versenyzők az adott szakképesítésben bekerülnek WorldSkills, EuroSkills versenyre felkészülő csapatba, amelyből a legjobb képviseli Magyarországot a nemzetközi megméretetésen.

A versenyről az érdeklődők az alábbi címről kaphatnak tájékoztatást: <http://www.szakmasztar.hu/>

6. A tanult szakmában való elhelyezkedés esélye

Feltűnően különbözőek azok az esélyek, amelyek arra vonatkoznak, hogy a megkérdezett pályakezdők a tanult szakmájukban dolgoznak-e. Az eredmények szerint a könnyűipari szakmák esetében egészen elenyésző (1-2% körüli) ez az arány, míg a másik oldalon az egészségügyi szakmák találhatók, amelyekben végzetek kétharmada a tanult szakmájában dolgozott a végzés után kilenc hónappal. Az országos átlagban a szakiskolát végzetek nem egészen harmada helyezkedett el saját szakmájában, ami mögött minden bizonnyal a képzési szerkezet és az állás kínálat térségenként jelentkező szerkezeti eltérései húzódik meg. Ez a tény is aláhúzza a körültekintő szakmaválasztás szükségességét.

6.1. ábra: A szakiskolában való végzést követő 9 hónapban a tanult szakmájukban elhelyezkedő tanulók aránya a teljes végzett évfolyamhoz képest

Kitékintő: Az ISZIIR on-line szakképzési információs rendszerrel

Az Internet alapú Szakképzési Integrált Információs Rendszer (ISZIIR) a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szakképzési feladatait támogató on-line információs rendszer, amely eredeti célján túl jól használható minden érdeklődő számára, aki a szakképzés területéről szeretne pontos és naprakész információkhoz jutni.

Az ISZIIR amellett, hogy segíti a területi kamarákat a szakképzési feladataik ellátásában, pontos és naprakész nyilvántartását adja a kamarák által működtetett szakképzési rendszerben létrehozott és tárolt információknak, valamint a magyar szakképzési rendszer bizonyos mutatóiról, eredményeiről nyújt tájékoztatást az érdeklődők, közöttük tanulók, vállalkozók, szakképző iskolák számára.

Az ISZIIR rendszeren keresztül a külső – nem kamarai – felhasználók az alábbi adatokat érhetik el on-line módon gyorsan, illetve az alábbi témákban indíthatnak tetszésük szerinti lekérdezéseket:

Tanulószerződések

- > Érvényben lévő tanulószerződések száma

Szintvizsgák

- > Szintvizsgák és vizsgázók száma 16 szakmában
- > Szintvizsga eredmények 16 szakmában (átlagok)

Szakmai vizsgák

- > Szakmai vizsgák száma
- > Szakképesítések száma, megnevezése
- > Vizsgázók száma
- > Vizsgára jelentkezettek száma
- > Eredménytelenül vizsgázók száma

Vizsgáztatás

- > Vizsgák száma 16 szakmában

A gyakorlati képzőhelyek kamarai ellenőrzésére és akkreditálására vonatkozó információk

Az ISZIIR rendszer fenti adatai hozzáférhetők az alábbi címen: <http://www.isziir.hu/>

Kitekintő: A tanulószereződéses munkavállalók kompetenciáival való elégedettség

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet 2006. június–szeptember között 2200 vállalkozásra és az akkor ott gyakorlati képzésen részt vevő szakiskolai tanulóakra kiterjedő kérdőíves vizsgálatot végzett a vállalkozások üzleti helyzetéről, a tanulószereződéses rendszerrel kapcsolatos véleményekről, valamint a tanulókkal való elégedettségről.

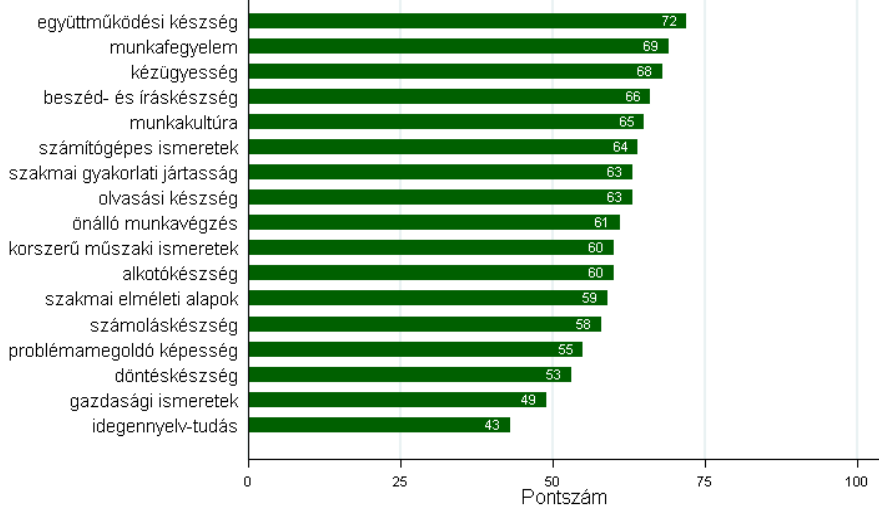
A vizsgált kompetenciák közül az együttműködési készséggel (72 pont), munkafegyelemmel (69 pont) és kézügyességgel (68 pont) a leginkább elégedettek a foglalkoztatottak. Fontos kiemelni, hogy ezen kompetenciák esetében is mindössze négyes osztályzatról beszélhetünk, amennyiben az iskolai osztályzatoknak megfelelő érdemjegyekkel fejezzük ki az elégedettséget.

A munkáltatók véleménye szerint a döntéshozó készség (53 pont), a gazdasági ismeretek (49 pont) és az idegennyelv-tudás (43 pont) területén felelnek meg tanulószereződéses munkavállalók a legkevésbé a munkaerő-piac elvárásainak.

Tanulószereződéses munkavállalók kompetenciáival való elégedettség

Tanulószereződéses munkavállalók kompetenciáival való elégedettség

Az értékelések százas skálára vetítve

Forrás: GVI 2006

7. Melyek a legkeresettebb szakmák?

A munkáltatók által legkeresettebb szakmák listája térségenként (régió, megye) más és más lehet. Érdekes az MMPP lekérdezési rendszerből (<http://mmp.hu/>) vagy az ÁFSZ honlapján (<http://www.afsz.hu/>) a Munkaerő-piaci Barométernél annak a régióknak az adatait kikeresni, amely minket érdekel. Fontos tudni az adatok értelmezésénél, hogy a munkáltatók által „keresett szakma” azt is jelentheti, hogy az adott szakmában több végzett keres munkát, de a munkáltatók nem találnak számukra megfelelő tudással, képességekkel és készségekkel rendelkező munkaerőt.

7.1. táblázat: Leginkább és legkevésbé keresett 15 szakma, vállalati szándékok

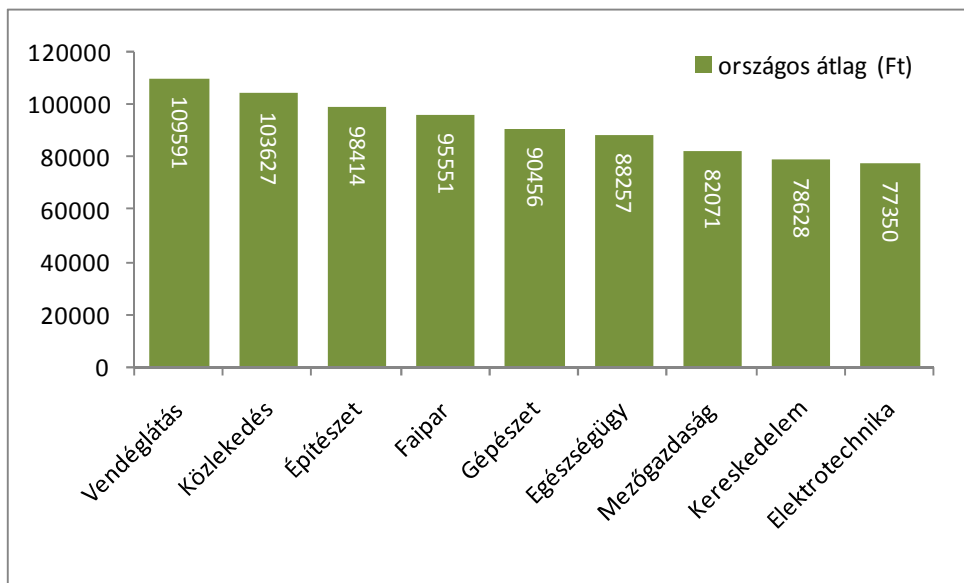
Országosan, várhatóan legkevésbé keresett 15 szakma - OKJ kód	Országosan várhatóan leginkább keresett 15 szakma – OKJ kód
Pincér – 3381102	Informatikai rendszergazda – 5448103
Fodrász - 3381501	Elektronikai műszerész - 3352201
Bútorasztalos - 3354301	Húsiipari termékgyártó - 3154101
Kőműves - 3158215	Mélyépítő technikus - 5458204
Festő, mázó és tapétázó - 3358204	Szerszámkészítő - 3352108
Marketing- és reklámügymintező – 5234201	Üzleti szakügymintező – 5534301
Szociális gondozó - 3376201	Élelmiszeripari technikus - 5454101
Karosszerialakatos - 3152503	Autószerelő - 5152501
Telefonos és elektronikus ügyfélszolgálati asszisztens - 5234703	Általános rendszergazda – 5448101
Számítógép-szerelő, -karbantartó – 3352301	Gépgyártósori gépkezelő, gépszerelő - 3152108
Cukrász – 3381101	Haszongépjármű vezető – 3184101
Irodai asszisztens - 3334601	Bolti eladó - 3134101
Pék-cukrász - 3354105	Gépi forgácsoló - 3152109
Szabó - 3354205	Géplakatos - 3152110
Burkoló - 3358203	Hegesztő - 3152111

8. Milyen bérekre számíthatnak a szakképzett pályakezdők?

Azok a bérek, amelyeket a frissen végzett szakiskolások első munkahelyeiken kapnak, jó iránymutatásul szolgálnak arra nézve, hogy a most szakmát választó diákok mekkora bérekre számíthatnak a szakmai képzés befejeztével.

Országos átlagot tekintve jelentős különbségek tapasztalhatók a frissen végzett szakiskolások kezdő bérében. A rendelkezésre álló adatok alapján a legjobban a vendéglátás szakmacsoportban végzettek keresnek, akiket a közlekedés és az építőipar követ, míg az elektrotechnika és kereskedelem szakmacsoportban végzettek keresete bizonyult a legalacsonyabbnak. Fontos kiemelnünk, hogy a különbségek számottevőek, hiszen a legmagasabb és legalacsonyabb kezdő fizetés között akár havi 30 ezer forintos eltérés is tapasztalható.

8.1. ábra: Pályakezdő szakmunkások átlagos nettó havi bére, országos átlag, szakmacsoportonként

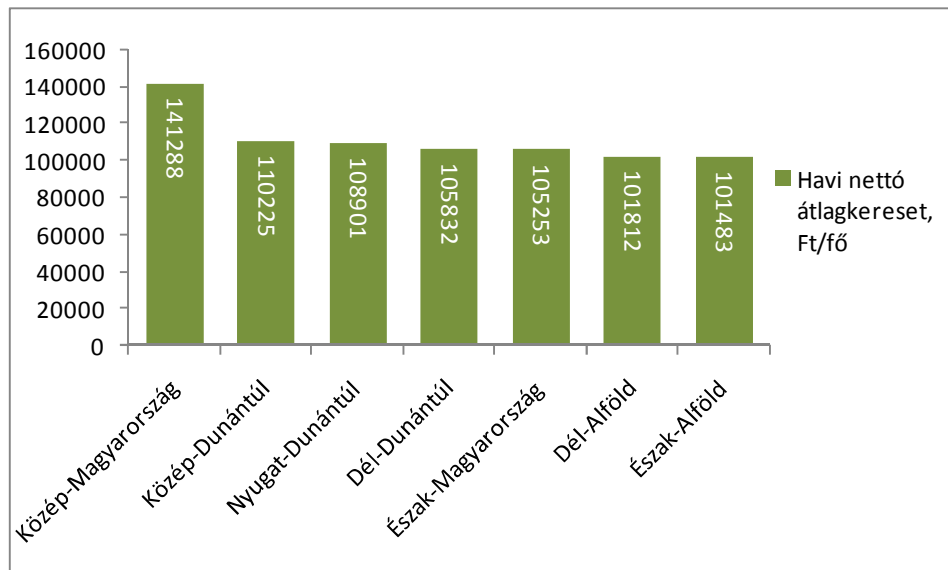

9. Mekkora a bérek régiók szerint?

Magyarországra jelentősek a régiók és települések közötti kereseti különbségek. Könnyen elképzelhető, hogy ugyanazért a munkáért harmadával-felével többet kereshetünk az egyik, mint a másik településen. Ezt mindenképpen fontos figyelembe vennie annak, aki szakmát választ, vagy aki a szakiskolai végzést követően munkakeresésbe kezd.

Ezeket a földrajzi különbségeket érzékelteti a Központi Statisztikai Hivatal összeállítása, amely az összes foglalkoztatott havi nettó átlagkeresetét mutatja régiós bontásban. A Közép-Magyarországi Régió (Budapest és Pest megye) kínálja messze a legmagasabb fizetéseket Magyarországon. Ehhez a legközelebb az ország nyugati felén keresett bérek kerülnek, de ezek lemaradása is számottevő.

9.1. ábra: A foglalkozásban lévők havi nettó keresete, országos átlag, régióként (Forrás: KSH)

10. Milyen béreket kínálnak a cégek a hiányszakmákban?

A Magyar Munkaerő Piaci Prognózis (MMPP), amelyről e füzet elején már szóltunk, számos adatot szolgáltat azon szakmákra vonatkozóan, melyekben a vállalkozások már több hónapja sikertelenül keresnek alkalmas munkavállalót. Ez persze nem csak azt jelentheti, hogy kevés a megfelelő képzettségű dolgozó a szakmában, előfordulhat az is, hogy a jelentkezettnak nem tetszik a munka, mert mondjuk nem elég magas a fizetés. Éppen ezért itt bemutatjuk a hiányszakmákat és egyben feltüntetjük a kínált béreket is. Így képet kaphatnak a jövőben az adott szakma munkapiacára kilépők arról, hogy melyek azok a szakmák, ahol munkájukra a legnagyobb szükség van, és mekkora béreket várhatnak munkáikért. Azt azonban fontos kiemelni, hogy ez az adatbázis az adott szakmánál a kereslet egészére vonatkozik, és nemcsak a pályakezdők lehetőségeit mutatja. Ez azért nagyon fontos, mert sok esetben több éves tapasztalatra van szükség egy adott munka betöltéséhez, azaz pályakezdőként még nem tölthetjük be a kínált állást, illetve nem várhatjuk a táblázatban szereplő maximális béreket. Az adatok arra azonban jók, hogy lássuk az egyes keresett szakmákban jelenleg milyen bérszinteken lehetne elhelyezkedni.

A legnagyobb fizetést azoknak kínálják a cégek a hiányszakmákban, akik számítástechnikai, üzletkötői, villamossági műszerészi és kereskedelmi ügyintézői végzettséggel rendelkeznek. Ugyanakkor a lényegesen alacsonyabb fizetési ajánlatok is számottevőek tehergépkocsi-vezetők, vagonőrök, vezeték-és csőhálózat szerelők, és ács-állványozók számára.

10.1. táblázat: A hiányszakmákban keresett munkavállalók várható bére, minimum, maximum, átlag

Szakma (FEOR)	Min. bér (ezer Ft)	Max. bér (ezer Ft)	Átlagbér (ezer Ft)
Hegesztő, lángvágó	75	250	123
Lakatos	75	200	110
Kőműves	69	180	106
Műanyag-feldolgozó	95	150	123
Autóbusz-vezető	..	183	124
Forgácsoló	83	250	138

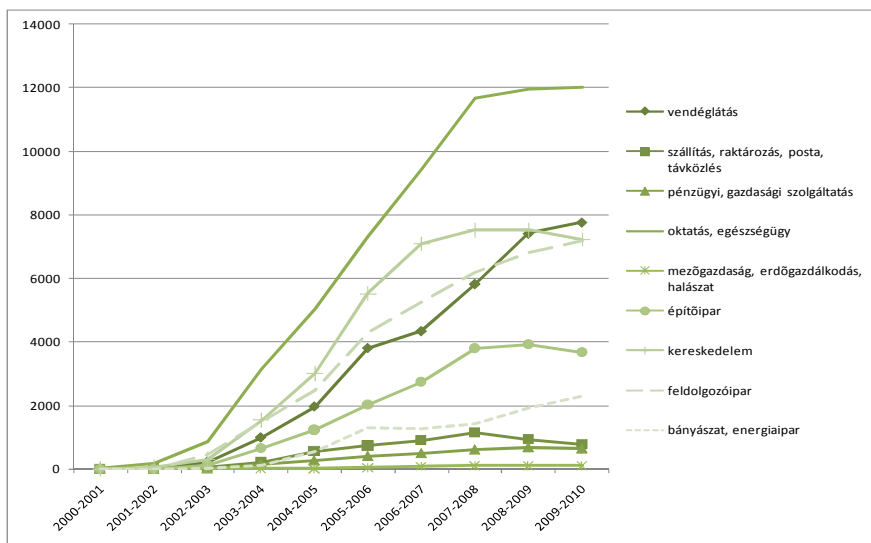
Szakma (FEOR)	Min. bér (ezer Ft)	Max. bér (ezer Ft)	Átlagbér (ezer Ft)
Húsfeldolgozó (hentes, mészáros), hal- és baromfifeldolgozó	69	300	108
Vegyri alapanyagot és terméket gyártó gépkezelő	100	180	140
Egyéb technikusok	70	155	121
Villanyszerelő	75	250	125
Egyéb számítástechnikai foglalkozások	80	700	284
Sütő-, tésztaipari munkás, pék	69	150	103
Egyéb gépek, berendezések szerelői, javítói	85	190	118
Gyengeáramú villamosipari technikus	120	180	150
Fémmegmunkáló gépkezelő	84	150	108
Tehergépkocsi-vezető	69	120	96
Villamossági szerelő	87	190	125
Egyéb fémmegmunkálók, -felületkezelők	69	300	126
Vagyonőr	80	168	99
Ács-állványozó	68	180	101
Egyéb villamossági szerelők, műszerészek	80	200	160
Gépjármű- és motorszerelő, -javító	69	200	114
Üzletkötő	100	700	225
Egyéb feldolgozóipari gépek kezelői, gyártósori összeszerelők	71	200	121
Ügynök (szolgáltatási, kereskedelmi),	82	200	141
Festő és mázoló	69	160	113
Öntödei foglalkozású	77	200	139
Vezeték- és csőhálózat-szerelő	80	150	101
Szerszámkészítő	75	200	120
Kereskedelmi ügyintéző	80	250	155

Forrás: MMPP, <http://www.mmpp.hu/>

11. Tanulószerződés – segítség a foglalkoztatáshoz

A tanulószerződést szakiskolai tanuló és egy vállalkozó köthet a tanuló gyakorlati képzése céljából. Ez a szerződés mindkét félnek előnyös: a szakiskolai tanulóknak elsősorban azért, mert egy munkahelyen, „élesben” sajátíthatja el a szakmához kapcsolódó gyakorlati fogásokat, munkájáért pénzt kap, miközben munkatapasztalatokat is szerez. Ezen túl a tanulószerződés a szakmát tanulók sokasága számára belépőt is jelent a cégnél való elhelyezkedéshez. A munkáltatónak azért, mert a munka során próbálhatja ki a tanulók képességeit, betaníthatja őket, ami lehetővé teszi, hogy később a cégnél dolgozva könnyedén meg tudjanak felelni a szakmai követelményeknek. A tanulószerződések száma folyamatosan növekszik 2000 óta és immár meghaladja a 40 ezer főt, ami jól mutatja a gyakorlati képzés e formájának a növekvő népszerűségét. A legtöbb tanulószerződést a vendéglátásban kötik. (Az alábbi ábrán kis mértékben torzított az oktatás és egészségügy területén alkalmazott tanulószerződéses diákok létszáma. Ennek az oka, hogy sok vállalat oktatásként tünteti fel a tevékenységi körét a tényleges vállalati tevékenység helyett.)

11.1. ábra: Tanulószerződéssel foglalkoztatott szakiskolai tanulók tanévenkénti száma, 2000-2010

Adatok forrása: ISZIR, <http://www.iszir.hu>

A regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB) által 2009-ben kiemelten támogatott szakmák listája régióként

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Ápoló		***	***		***		***
Ápolási asszisztens		***	***		***	***	***
Csecsemő- és gyermekápoló		***			***	***	***
Általános asszisztens							***
Mentőápoló			***			***	***
Boncmester					***		
Műtőtechnikus					***		***
Ortopédiai műszerész						***	
Gyermekotthoni asszisztens		***					
Kisgyermekgondozó, -nevelő		***				***	
Fogyatékossgal élők gondozója			***				
Szociális gondozó és ápoló		***	***				***
Gerontológiai gondozó			***				***
Pszichiátriai gondozó			***				
Szenvedélybeteg-gondozó			***				
Szociális gondozó, szervező			***				

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Keramikus	***						
Csipkekészítő			***				
Fajáték-készítő			***				
Faműves			***				
Fazekas			***				
Gyékény-, szalma- és csuhé tárgykészítő			***				
Kézi és gépi hímző			***				
Kosárfonó és fonottbútor-készítő			***				
Szőnyegszövő			***				
Takács			***				
Porcelánfestő	***						
Porcelánkészítő	***						
Létesítményi energetikus					***		
Megújuló energiaforrás energetikus					***		
Energiahasznosító berendezés szerelője	***	***	***	***	***		***
Gázfogyasztóberendezés- és csőhálózat-szerelő	***	***	***	***	***		***
Központifűtés- és csőhálózat-szerelő	***	***	***	***	***		***
Vízvezeték- és vízkészülék-szerelő	***	***	***	***	***		***

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Finommechanikai műszerész	***						
Gáz- és tüzeléstechnikai műszerész			***				
Gépgyártástechnológiai technikus					***		
Autógyártó					***		***
Háztartási gépgyártó					***		***
Gépi forgácsoló	***	***	***	***	***	***	***
Géplakatos	***	***	***	***	***	***	***
Hegesztő	***	***	***	***	***	***	***
Hűtő- és klímaberendezés-szerelő, karbantartó			***			***	***
Légtechnikai rendszerszerelő						***	
Öntőtechnikus				***			
Színesfémkohászati technikus				***			
Vaskohászati technikus				***			
Erdőgazdasági gépésztechnikus					***		
Mezőgazdasági gépésztechnikus					***		
Szerkezetlakatos	***	***	***	***	***		***
Szerszámkészítő	***	***	***	***	***		***

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Élelmiszeripari gépésztechnikus				***	***		
Vegyipari gépésztechnikus				***	***	***	
Automatikai műszerész			***				***
Elektromechanikai műszerész				***	***	***	***
Elektromos gép- és készülékszerelő							
Elektronikai műszerész	***	***	***	***	***	***	***
Elektronikai technikus							***
Erősáramú elektrotechnikus						***	
Másoló- és irodagép műszerész						***	
Mechatronikai műszerész				***	***	***	***
Távközlési és informatikai hálózatszerelő						***	
Villanszerelő		***	***	***	***	***	***
Informatikai hálózattelepítő és -üzemeltető			***				
Informatikai műszerész			***				
IT biztonság technikus			***				
Műszaki informatikus							***

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld, ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Számítógép-szerelő, - karbantartó						***	***
Élelmiszerminősítő laboratóriumi technikus							***
Műanyag-feldolgozó				***			***
Vegyipari technikus				***		***	
Ács, állványozó	***	***	***	***	***	***	***
Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő						***	
Burkoló		***		***		***	***
Építőanyag-ipari technikus							
Épület- és építménybádogos	***	***	***	***	***	***	***
Festő, mázoló és tapétázó				***		***	***
Korrózióvédelmi technikus							
Kőfaragó, műköves és épületszobrász						***	
Kőműves	***	***	***	***	***	***	***
Mélyépítő technikus							
Tetőfedő					***	***	***
Férfiszabó							***
Női szabó							***
Bútorasztalos		***		***	***		

*: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Épületasztalos		***		***			
Kárpitos							***
Autóelektronikai műszerész	***	***					***
Autószerelő		***		***			***
Autóbuszvezető				***			
Tehergépkocsi-vezető				***			
Járműfényező		***		***		***	
Karosszerialakatos		***		***			***
Motorkerékpár-szerelő		***					
Repülőgép-szerelő						***	
Nukleáris energetikus		***					
Vízműkezelő			***				
Bútor- és lakástextil-eladó		***		***			
Élelmiszer- és vegyiáru- eladó		***		***			***
Műszaki-cikk eladó		***		***			***
Porcelán- és edényáru- eladó		***		***			
Ruházati eladó		***		***			***
Zöldség-gyümölcs eladó		***		***			
Cukrász		***					
Pincér		***					
Szakács		***		***			***
Határrendészeti-rendőr				***			

*: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Közrendvédelmi-rendőr				***			
Erdészeti gépszerelő, gépjavító							***
Kertészeti gépszerelő, gépjavító							***
Mezőgazdasági gépszerelő, gépjavító			***				***
Állattenyésztő (baromfi és kisállat)			***	***			
Állattenyésztő (juh és kecske)			***	***			
Állattenyésztő (sertés)			***	***			
Állattenyésztő (szarvasmarha)			***	***			
Erdészeti szakmunkás				***	***		
Gazda		***	***				
Dohánykertész		***	***				
Gyümölcsstermesztő		***	***				
Szőlőtermesztő		***	***				
Zöldségtermesztő			***				
Lótartó és –tenyésztő						***	
Állattenyésztési gépüzemeltető, gépkarbantartó		***		***			***

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

	DA	DD	ÉA	ÉM	KD	KM	NyD
Erdészeti gépüzemeltető, gépkarbantartó		***	***	***			***
Kertészeti gépüzemeltető, gépkarbantartó		***	***	***			***
Növénytermesztési gépüzemeltető, gépkarbantartó		***	***	***			***
Kertész és növényvédelmi technikus					***		***
Növénytermesztő és növényvédelmi technikus			***		***		***
Borász		***					
Húsipari termékgyártó		***	***			***	***
Pék ⁴		***	***	***			***
Pék-cukrász		***			***		***
Tejtermékgyártó							***
Kályhás						***	

Megjegyzés: DA: Dél-Alföld, DD: Dél-Dunántúl, ÉA: Észak-Alföld,ÉM: Észak-Magyarország, KD: Közép-Dunántúl, KM: Közép-Magyarország, NyD: Nyugat-Dunántúl

Hasznos linkek

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK):

<http://www.mikik.hu/>

Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM):

<http://www.szmm.gov.hu/>

Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ):

<http://www.afsz.hu/>

**MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI),
a „Szakiskola” kutatás eredményei:**

<http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/list.html?id=17>

ePálya:

<http://www.epalya.hu/>

Magyar Munkaerőpiaci Prognózis (MMPP):

<http://www.mmpp.hu/>

**MKIK Internet alapú Szakképzési Integrált Információs Rendszer
(ISZIIR):**

<http://www.isziir.hu/>

Educatio Nonprofit Kft.:

<http://www.educatio.hu/>